

Esaretin menî hakkındaki 25 eylül 1926 tarihli mukaveleye iltihakımıza dair kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm : 12/VI/1933 - Sayı : 2425)

No.
2273

Kabul tarihi
5 - VI - 1933

BİRİNCİ MADDE — Esaretin menî ve karada ve denizde esir ticaretinin ilgası hakkında 25 eylül 1926 tarihinde Cenevrede tanzim edilen mukavelenameye iltihakımız tasvip olunmuştur.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşir tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun abkânını icraya İcra Vekilleri Heyeti meandur.

7 haziran 1933

ESARETİN MENİ HAKKINDA 25 EYLÜL 1926 TARİHLİ MUKAVELENAME

Arnavutluk, Almanya, Avusturya, Belçika, Britanya Devleti, Kanada, Avustralya, Cenubî Afrika İttihadı, Yeni Zelânda, Hindistan, Bulgaristan, Çin, Kolombiya, Kûba, Danimarka, İspanya, Estonya, Habeşistan, Fenlândiya, Fransa, Yunanistan, İtalya, Letonya, Liberya, Lituanya, Norveç, Panama, Felemenk, İran, Lehistan, Portekiz, Romanya, Sırp, Hırvat ve Sloven Kıralığı, İsveç, Çekoslovakya, Uruguvay.

1889 - 90 Brüksel konferansı umumî senedini imzalayanların Afrikada esir ticaretine nihayet vermek hususunda dahi katî bir arzu beslediklerini beyan etmiş olduklarını derpiş ederek:

1885 Berlin umumî senedile 1890 Brüksel beyannamesinin umumî senedini yeniden gözden geçirmeği istihdaf eden 1919 St. Germain - en - Laye mukavelesini imzalayanların karada ve denizde esir ticaretinin ve esaretin bütün eşkâlile ve tamamen ortadan kaldırılmasını temin hususundaki arzularını teyit etmiş olduklarını mülâhaza ederek;

12 haziran 1924 te Milletler Cemiyeti Meclisi tarafından tayin edilen muvakkat Esaret komisyonu raporunu nazarı itibare alarak;

Brüksel senedi sayesinde temin edilen eserin ikmal ve inkişafı ve St. Germain - en - Laye mukavelesini imzalayanlar tarafından esaret ve esir ticareti hakkında izhar olunan arzuları, bütün dünyada amelî olarak tahakkuk ettirmek yolunu bulmak arzusile ve bu hususta işbu mukavelede münderic tesviye tarzlarından daha etraflı anlaşmaların yapılması lâzımgeldiğini tasdik ve bundan başka mecburî mesainin esarete benzer şeraiti hâsıl etmesine mâni olunması lâzımgeldiğini takdir ederek bir mukavele aktine karar vermişlerdir.

Salâhiyetnameleri usulüne muvafık görülen isimleri yukarıda yazılı devletler murahhasları aşağıdaki hükümleri tesbit etmişlerdir:

Madde — 1

İşbu mukavelenameye nazaran şurası mukarrerdir ki:

1°) Esaret, üzerinde mülkiyet hakkına mahsus havas tamamen veya kısmen icra edilen bir şahsın hal ve şartıdır.

2°) Esir ticareti, esaret haline irca etmek üzere bir şahsın zaptı, iktisabı ve mülkiyetinin terki fiillerini; satmak veya mübadele etmek üzere bir esirin iktisabı fiilini; satmak veya mübadele etmek üzere iktisap edilen bir esirin satış veya mübadele tarikile terki ve kezalik umumiyet itibarile her türlü esir nakliyat ve ticareti fiillerini ihtiva eder.

Madde — 2

Yüksek Âkit Devletler, eğer henüz bu bapta muktazi tedbirleri ittihaz etmemişeler, her biri kendi hâkimiyet, kaza, himaye, velâyet veya vesayet haklarının cari olduğu arazide:

- a) Esir ticaretinin men ve tecziyesini,
- b) Tedricî olarak ve mümkün olduğu kadar süratle, her ne şekilde olursa olsun, esaretin tamamen ilgasını takip etmeği taahhüt ederler.

Madde — 3

Âkit Devletler, karasularında ve umumiyet itibarile kendi bayraklarını taşıyan sefinelerde esir tahmil ve tahliye ve naklini men ve tecziye hususlarında bütün faideli tedbirleri ittihaz etmeği taahhüt ederler. Yüksek Âkit taraflar, mümkün olduğu kadar süratle ve lâzımgelen tadilatın ifası kaydı ihtirazisi altında; kendilerine 17 haziran 1925 tarihli beynelmilel esliha ticareti mukavele-
namesinde (12, 20, 21, 22, 23, 24 üncü maddeler ve 2 zeylin 2 kısmının 3, 4, 5 fıkraları) derpiş olunan haklar ve borçlar misillü haklar ita ve borçlar ilzam eden bir umumî esaret mukavelesini müzakere etmeği taahhüt ederler. Şurası mukarrerdir ki, bu umumî mukavelename, Âkit Devletlerin hiç birisinin sefinelerini, (küçük hacimde dahi olsa) Diğer Âkit Devletlerin sefinelerinden ayrı bir muameleye tâbi tutmayacaktır. Kezalik mukarrerdir ki, mezkûr umumî mukavelenamenin mevkiî meriyete vazından evvel veya sonra, Âkit Devletler, yukarıki fıkrada münderiğ prensipleri ihlâl etmeksizin, esir ticaretinin tamamen kaldırılmasına mümkün olduğu kadar süratle varmak için ahvali hususiyelerine nazaran kendilerine en muvafık görünecek tesviye tarzlarını aralarında aktetmek hususunda tamamen serbestîlerini muhafaza ederler.

Madde — 4

Yüksek Âkit taraflar, esaretin ve esir ticaretinin kaldırılması hakkında yekdiğerine mütekabilen muavenette bulunacaklardır.

Madde — 5

Yüksek Âkit taraflar, cebri ve mecburi mesaiye müracaatin, vahim neticeleri müeddi olacağını tasdik ve her biri kendi hâkimiyeti, kazası, himayesi, velâyet, vesayeti altındaki topraklarda cebri ve mecburi mesaisinin esarete müşâbih şeraiti tevhit eylemesinden içtinap etmek için faideli tedbirler almağı taahhüt ederler. Şurası mukarrerdir ki :

1) Aşağıda ikinci fıkrada yazılı muvakkat ahkâm kaydı ihtirazisi tahtında, cebri ve mecburi mesai, ancak âmme menafii için istenebilir.

2) Ammenin menafiinden başka menafi için elân cebri ve mecburi mesai mevcut olan arazide, Âkit Devletler, mümkün olduğu kadar süratle, buna tedricî bir surette nihayet verilmesine gayret edecekler ve işbu cebri ve mecburi mesai mevcut olduğu müddetçe buna ancak istisnai olarak ve tam bir bedel mukabilinde ve mutat olan ikamet mahallinin tebdiline kimse icbar edilmemek şartile müracaat edilebilecektir.

3) Her halde alâkadar ülkenin salâhiyettar memurini merkeziyesi cebri ve mecburi mesaiye müracaattan mütevellit mesuliyeti kabul edeceklerdir.

Madde — 6

İşbu mukavelename ile takip edilen gayeyi temin etmek üzere tanzim edilen kavanin ve nizama-

ta mugayir halleri tecziye etmek için kanunî mevzuatları halen kâfi olmayan Âkit Devletler, işbu hilâfî kanun hallerin şedit cezaları cezalandırılması için lâzımgelen tedbirleri ittihaz etmeği taahhüt ederler.

Madde — 7

Yüksek Âkit taraflar, işbu mukavelename hükümlerinin tatbiki zmnında yapacakları kavanin ve nizamnameleri birbirlerine ve Milletler Cemiyeti umumî kâtipliğine tebliğ etmeği taahhüt ederler.

Madde — 8

Yüksek Âkit taraflar, işbu mukavelenamenin tatbik veya tefsiri hakkında aralarında zuhur edebilecek ve doğrudan doğruya müzakerat ile halli kabil olmamış olan bütün ihtilâfları, bir karara raptedilmek üzere Beynelmîlel adalet daimî divanına arz etmeği kabul ederler. Aralarında ihtilâf zuhur eden Devletler 16 kânunuevvel 1920 tarihli protokolu imza etmemiş iseler, işbu ihtilâf, tarafların arzularına ve her birisinin teşkilâtı esasiye kaidelerine göre ya Beynelmîlel daimî adalet divanına ya beynelmîlel ihtilâfların sulhan tesviyesi hakkındaki 18 teşrinievvel 1907 tarihli mukavelenameye tevfiikan müteşekkil hakem mahkemesine veya her hangi diğer bir hakem mahkemesine havale olunacaktır.

Madde — 9

Yüksek Âkit taraflardan herbiri, gerek imza zmnında, gerek tasdik veyahut iltihak esnasında, işbu mukavelenameyi kabulünün bunun hükümlerinin veya bu hükümlerden bazısının tatbiki hususunda hâkimiyet, kaza, himaye, velâyet ve vesayeti altındaki araziden hepsini veya bazısına taahhüt altına sokmayacağını beyan edebileceği gibi bilâhare ayrı olarak, umumen veya kısmen, bunlardan her hangi birisi namına mukaveleye iltihak edebilir.

Madde — 10

Âkit Devletlerden birisinin işbu mukavelenameyi feshetmek istediği halde, işbu fesih Milletler Cemiyeti umumî kâtipliğine tahiren tebliğ olunacak ve mezkûr kâtiplik te işbu tebliğnamenin musaddak bir suretini bunu aldığı tarihi de bildirerek diğer Âkit Devletlere derhal tebliğ edecektir. Fesih ancak onu tebliğ eden Devlet hakkında ve tebliğnamenin umumî kâtipliğe vürudu tarihinden itibaren bir sene sonra hüküm hâsıl edecektir. Fesih keza hâkimiyet, kaza, himaye, velâyet ve vesayeti altındaki bütün arazi için ayrı ayrı olarak icra edilebilecektir.

Madde — 11

Bu günkü tarihi taşıyacak olan ve fransızca, ingilizce metinleri aynı derecede muteber olan işbu mukavelename, 1 nisan 1927 tarihine kadar Milletler Cemiyetinde aza bulunan Devletlerin imzalarına açıktır. Milletler Cemiyeti umumî kâtipi işbu mukavelenameyi bilâhare gerek imza etmeyen Devletlerin ve gerek Milletler Cemiyetine aza olmayan Devletlerin nazarı ittilama arz ve mukaveleye iltihaka kendilerini davet edecektir. İltihakı arzu eden Devlet niyetini Milletler Cemiyeti umumî kâtipliğine tahiren tebliğ ve Milletler Cemiyeti mahzeni evrakına vazedilecek olan iltihaknamesini irsal edecektir. Umumî kâtip, diğer Âkit Devletlerin cümlesine gerek tebliğnamenin, gerek işbu iltihaknamenin musaddak birer suretini irsal ve bunları hangi tarihte almış olduğunu işaretleyecek.

Madde — 12

İşbu mukavelename tasdik edilecek ve tasdiknameler Akvam Cemiyeti umumî kâtipi bürosuna

tevdi olunacaktır. Mezkûr büro Âkit Devletlere hususatı mezkûreyi tebliğ edecektir. Mukavele-name, her Devlet için, tasdikname veya iltihaknamenin tevdi tarihinden itibaren hüküm ifade edecektir.

Tasdikan ilmeal murahhaslar mukavele-nameyi imza eylemişlerdir.

Cenevrede 25 Eylül 1926 tarihinde Milletler Cemiyeti evrak mahzeninde kalmak ve musaddak birer sureti Âkit Devletlerden her birisine verilmek üzere bir nüsha olarak tanzim edilmiştir.

<i>Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	6 - VI - 1933 ve 1/467
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhuriyet Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	7 - VI - 1933 ve 4/587
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt Sayfa 11 56 16 3,44,68,68:70